

Geneticus Hans Clevers (1957) is Robert Dijkgraafs opvolger als president van de Koninklijke Nederlandse Akademie voor Wetenschappen. “Mijn geest stopt nooit, Eefke wordt er soms knettergek van.”

TEKST: MINOU OP DEN VELDE. BEELD: BRENDA VAN LEEUWEN

Bommen “Ik ben opgegroeid in Son. Het was een dorp als Wassenaar: een fijne, beschermde, *upperclass* wereld. In mijn middelbareschooltijd had ik een scheikundelaboratorium op zolder, met deze spiritusbrander, en mijn *Scheikunde thuis*-boek. Ik kon bommen maken! En ik destilleerde alcohol, haha. Op mijn 18de ging ik biologie studeren. In die tijd bestond DNA-technologie nog niet. Biologie was toen vooral namen van plantjes leren, dat ging echt nergens over, dus ben ik er geneeskunde bij gaan doen. Na een jaar onderzoek zou ik arts worden. Maar in dat jaar besepte ik: onderzoek dat nog nooit iemand gedaan heeft, is mij veel meer waard. Het werk van een arts is moeilijk, maar niet zelf bedacht. Uiteindelijk komt het hier op neer: je herkent een longontsteking, hup penicilline, klaar! Het onderzoek in ons lab is totaal onplanbaar, dat maakt het

aantrekkelijk. Mijn broers zijn alle drie medisch specialist, die zien hun vak als een vehikel om hun leven te kunnen leiden. Voor mij is het: ik ben mijn vak.” ▶

Hans Clevers → *Tk had een scheikundelaboratorium op zolder, ik kon bommen maken!* → *Iemand thuis hebben zitten die je carrière mogelijk maakt.* →

H C
Dat heeft me nooit aangesproken → Ik ben vanaf mijn 45ste marathons gaan lopen, sinds mijn tweede heup is vervangen gaat dat helaas niet meer →

Los "Als student liep ik een jaar stage in Kenia. Met Moses, de bewaker van het onderzoeksinstituut, ben ik door de Loita Hills getrokken, in West-Kenia, als een soort Masaï. Die jongens, Moran heten ze, vingen hun eigen vlees en zaten achter de meiden aan. Met een *rungu* zoals deze, gooiden ze vogels uit de lucht. We liepen twaalf uur per dag, min of meer hard. Die tocht was geweldig. Het gevoel los te zijn van alles."

Moleculen "De wetenschappelijke doorbraak van mijn lab is een molecuul dat armadillo heet. Al in de eerste week vonden we een gen, TCF, maar zes, zeven jaar lang begrepen we maar niet hoe dat gen werkte. Uiteindelijk bleek-ie samen te werken met dit molecuul, en niet alleen de afweer in het beenmerg van mensen te regelen, maar in het hele dierenrijk. Een jaar later ontdekten we hoe darmkanker ontstaat. In 2001 zijn we met het hele lab op retraite gegaan, in Taos, New Mexico. Deze armadillo gaven ze me na afloop. Mooi ding."

Vrijbuiters "Op mijn 28ste vertrok ik met Eefke naar Harvard. Hier zie je onze Ford Thunderbird en ons huis in Boston. Eefke en ik kennen elkaar van de co-assistentenopleiding geneeskunde. Praktisch mijn leven indelen kon ik niet. Zij voer een stabiele koers, dat trok me heel erg aan. Ik bewonderde haar. Zij wilde internist worden – onbestaanbaar voor een getrouwde vrouw in die tijd. Ze heeft altijd fulltime gewerkt. Veel mensen in mijn vak hebben iemand thuis zitten die hun carrière mogelijk maakt. Dat heeft me nooit aangesproken. Dat verschil, dat je niet gelijk bent. Ik wil thuis kunnen praten over mijn werk, dezelfde boeken kunnen lezen. We leefden in Boston heel vrijbuiters. In het weekend kampeerden we of hadden logees. Geen familie of sociale verplichtingen... geweldig! (schater) In Nederland hebben vriendschappen en familiebanden allemaal een zekere intensiteit, je moet elke week bellen en mag geen verjaardag overslaan. Daar hou ik nog steeds niet van. Mijn ouders moesten ons ouderlijk huis verruilen voor een appartement. Dan ben ik er een paar maanden drie keer per week en los het op, en daarna is het weer over. Mijn moeder weet: Hans belt als er echt wat is."

Marathon "Ik heb rond mijn 14de zes weken in het ziekenhuis gelegen met een bacteriële infectie in mijn heup. Er werd gedacht dat ik nooit meer zou kunnen lopen. Dat heb ik me toen nooit gerealiseerd. Ik ben gewoon weer gaan hockeyen, ook al kreeg ik ongelooflijke kramp. Achteraf beseft ik dat ik mijn hele leven pijn heb gehad. Toch ben ik vanaf mijn 45ste marathons gaan lopen, geweldig! Sinds mijn tweede heup is vervangen gaat dat niet meer. Ik liep altijd een vast rondje van twaalf kilometer, door het bos. Als ik in een jetlagzone zit en niet kan slapen, loop ik in gedachten die route, van boom tot boom, tot ik in slaap val. Ik liep meestal zo hard dat ik nergens meer aan dacht. Dat heb ik niet zo vaak, haha. Ik werk altijd, ook op vakantie. Eefke wordt er soms knettergek van dat mijn geest nooit stopt. Vroeger studeerde ik terwijl we zaten te eten. Dat hoofd maalt maar door, totaal chaotisch. Zodra er iets naar boven borrelt, voel ik een onbedwingbare drang daar met een iets mee te doen." ▶

Hans Clevers (Eindhoven, 1957) is geneticus en president van de KNAW. Hij studeerde geneeskunde en biologie en promoveerde in 1985 aan de Universiteit Utrecht. Daarna werkte hij als postdoc aan Harvard University. In 1991 werd Clevers hoogleraar immunologie aan het UMC Utrecht. Hij deed baanbrekend onderzoek naar het ontstaan van darmkanker. Sinds 2002 is hij er hoogleraar moleculaire genetica en ook directeur van het Hubrecht Instituut voor Ontwikkelingsbiologie en Stamcelonderzoek van de KNAW.

H **C**
Ma was het gezin. Mijn vader was op afstand. Dat had hij anders kunnen doen

→ Het onderzoek in ons lab is totaal onplanbaar, dat maakt het aantrekkelijk

Big band “Rond mijn zoste leerde ik mezelf noten lezen en ben bij de harmonie gegaan om wat techniek te leren. Ik heb er nu weinig tijd meer voor, maar toen heb ik jaren in een big band gespeeld. Dat was eigenlijk een teamsport, net als hockey. Als saxofonist zat ik voorin. Als die trompetten over me heen zo’n zaal inbliezen, dat vond ik geweldig!”

Internationaal “Met deze tas kan ik naar Shanghai en terug. Er passen precies een tandenborsteltje, mijn laptop en een schone polo in. Ik reis elke week naar Shanghai of Noord-Amerika. Maar het is ingewikkeld, want de KNAW wil dat ik als president de hele week in Amsterdam ben. Waar ik mee... nou, worstel niet, maar ik probeer ondertussen met een hoop energie mijn lab over-eind te houden. Ik leer eigenlijk alles op internationale congressen van collega’s en concurrenten. ’s Avonds aan de bar hoor je wie er wel en niet betrouwbaar is. Is dat nou waar, heeft hij die proef nou echt gedaan?”

Familie ▶ “Deze tuinkamer heb ik samen met mijn vader gebouwd. Bij mooi weer zitten we hier elke avond. Mijn vader en ik zijn nooit echt close geweest. Hij was directeur van een grote Philips-dochter met fabrieken over de hele wereld en was regelmatig twee, drie weken weg. Ma was het gezin. Mijn vader was op afstand. Terugkijkend denk ik dat hij dat anders had kunnen doen. Ze zijn nu 85, maar de verhoudingen zijn hetzelfde gebleven. Ma weet wat er bij ons speelt, pa bemoeit zich er niet zo mee. Zo’n tuinkamer is een goed voorbeeld: samen iets doen gaat ons goed af, maar als je iets wilt bespreken zegt hij: och, dat moeten we maar zien. Toch hebben we nooit gebotst. Mijn vrouw komt uit zo’n heel intensief gezin. Zij verwachten veel van elkaar, en zijn met grote regelmaat teleurgesteld. Dat hebben wij nooit. Het verwachtingspatroon is niet zo hoog, het kan alleen maar meevallen. Bij echt grote besluiten, zal ik toch naar mijn vader gaan. Toen ik ging trouwen, en toen ik twijfelde of ik onderzoeker moest worden. Hij heeft altijd een goede mening, als ik hem dwing te vertellen wat hij ergens van vindt.” ■

Dun ijs “Met Harry Mulisch en een paar filmmakers ben ik naar Cambridge geweest, vlak voor de viering van 50 jaar DNA-helix. Onderweg las ik een geweldig boek over de expeditie van Robert Falcon Scott naar de Zuidpool, *The worst journey in the world*. Ze zijn met één man te veel en weten dat ze te weinig voedsel hebben om terug te komen. En dan ontdekken ze dat Roald Amundsen eerder op de Pool is aangekomen. Naast mijn hotel was een museum, daar hing deze foto. Hier weten ze: we hebben niet gewonnen. En we gaan dood. Die ontdekkingstochten zijn een mooie metafoor voor wat ons lab doet. Durven schaatsen op dun ijs, zonder enige houvast, in de hoop op een spectaculaire vondst.”

